

SLOVVENIJA.

List 32.

V petik 20. Maliga travna

1849.

Slovenija izhaja vsaki teden dvakrat, in sicer vsaki torek in petik. Predplačuje se za celo leto v založnici v Ljubljani 7 gold., za polleta 3 gold. in $\frac{1}{2}$, za ene kvatre 1 gold. in 45 kr. Za celoletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odrajtuje še $\frac{1}{3}$ gold. Za po pošti pošiljano Slovenijo je celoletno plačilo 8 gold., polletno 4 gold., za ene kvatre 2 gold.

Nova ustava in Judje.

(Iz Slov. Nov.)

Skoro vsak, s katerim kolj sim od nove ustave govoril, je te misli bil, da bode Štajerski deželi skoz to nar večja škoda izrastla, da imajo po novi postavi židof (Judji) pravico tud v našo deželo se preseliti ino lastnino zadobiti.

Že prvi paragraf temeljnih pravic reče: „Popolna svobodnost vere in pravica doma svojo vero obhajati je vsakemu prigotovljena. Uživanje deržavljanskih in politiških pravic ni v nikaršni dotiki z veroj; pa deržavne dolžnosti se vendar ne smejo zavolj vere nikakor kratiti.“ K temu se mora še 30. §. deržavne ustave primeriti, ki se glasi: „Vsak deržavljan si zna v vsih krajih deržave posestvo vsake sorte pridobiti in po postavah pripušeno rokodelstvo imeti.“ Potemtakim je tedaj jasno, da je henjala predpravica, ktero je Štajerska dežela več kot tri sto let zastran židofov imela. Nakoljko se pa skoz to naši deželi škoda storiti zna alj ne, hočem po domače Slovincem razložiti. Moram pa že poprej povedati, da je ta reč tako nevtisliva in rahla, da sim dolgo premišloval, alj bi se v njo spustil alj ne. Ker pa nedovoljnost zavolj te spoznave še ni henjala, in ker sim spoznal da verh tega ljudi to spoznavo krivo zastopijo, torej je moja dolžnost to reč Slovincem tako razjasniti, kakor jo za prav spoznam.

Židof, ta nekđaj od Boga zvolen, pozneje pa od njega zaveržen narod, se je po celemu svetu razkropil, da so se spolnile besede našega izveličarja. Ta vsmiljenja vreden narod, kterga je božja roka hudo zadela, se je povsod preganjal in zasramoval; preterpel je v mnogih deželah neizrečeno terpinčenje in hude moritve; pa če se je hujše zatiroval, terdnejše se je deržal svoje vere in gotovejše je v svoji oslepenosti odrešenika pričakoval, pri temu si je pa na vso moč prizadeval marlivosti, pridnosti. Od kristjanov zaničevan tud on kristjana ljubiti ni mogel, pa kralji so te ljudi za to obrajtali, ko so denar imeli in denarstvo (finance) v korist in prid svojih gospodov peljali; da pa pri temu židof tud na sebe pozabili niso, se tako ve. Tud so morali veliko štibro plačovati, da so v deželi prebivati smeli. Imenovali so jih kralji hlapce denarstva in brez njih skoro biti niso mogli. Ker so marlivi bili, so posebno vso kupčijo po deželah imeli, in pri svoji treznosti so kmalo obogateli. Postala je skoz to pri kristjanih nevošljivost, in hudobneži, kterih se nikdar ni mankala, so vrazljivo ljudstvo šuntali zoper židofa ter so rekli, da židof kristjanske otroke morijo. Ako ravno je to bila peklenska laž, ktero so le hudičovi pomagači skovati znali, se je vendar le verjela, in židof so se v raznih časih grozovitno preganjali, terpinčali in morili.

Tako je bilo tudi na Štajerskim. Da bi pa enkrat tega preganjanja in te moritve konec bil, pri kteri je ljudstvo popolnoma odivjilo, so prosili Štajerski stanovi, ko se je pisalo 1496, tačasnega cesarja Maksimiljana Pervega, da bi zapovedal vsim židofam Štajersko deželo zapustiti, in da bi prihodni nobeden židof nesmel na Štajerskim prebivati. Cesar Maksimiljan I. je v to dovolil; pa ker je za

vojske denarje potreboval, in ker mu je judovska štibra veliko nesla, je terjal od Štajerskih stanov za podeljenje te predpravice (privilegium) 38 tavžent goldinarjev. To je bilo za tisti čas strašno veliko denarja, če se pomisli, da je tačas škaf (mernik) pšenice 2 groša veljal, zakaj tedaj je bilo prav malo denarja. Štajerski stanovi, ki so za mir in blagor dežele skerbili, so vendar le ta denar Cesarju plačali.

Od tistihmal ni smel noben židof na Štajerskim dalje na enem kraju prebivati, kot 24 ur; le za čas somnja v Gradcu ta postava ni veljala. Z to za židofe težavno postavo se pa v čast stanov ni pre ojstro rabilo, in vradi so jo večdel le za tiste židofe veljati pustili, kteri so z punkelnam na herbtu po deželi kupčovali, in marskterega ociganili.

Zastran te predpravice se je tud na Štajerskim zboru govorilo, ino sklenilo se je, vlado prositi, da bi ta predpravica, ktero je Štajerska dežela tako drago kupila, še zana-prej veljala. Bilo je na zboru 90 poslancov, vmed tem so bili možji, zavolj kterih se Štajerska dežela ponašati sme, in ko je predpravica zastran židofov v prevdar prišla, sta le 2 poslanca bila, ktera sta židofam roko deržala; vsi drugi so za bolše spoznali, da tud prihodni ta predpravica velja. Pri tem sklepu so pa ti možji prebrisane glave tako modrovali: Ako bi na Štajerskim židof že prebivali ino bi ne imeli z Kristjanami enakih pravic, bi se jim le enake pravice podeliti morale, ker bi se sicer zoper ta narod krivično ravnalo, tega pa zbor ni storiti mislil; ker pa dosadaj na Štajerskim židofov ni bilo, torej se temu narodu nobena krivica ne stori, če se židof v deželo ne perpuštijo in stara predpravica velja. To je bila misel vsih poslancov razun dveh, in kakor sim že rekel, se je sklenilo vlado prositi, da bi tud za prihodni stara Štajerska predpravica veljala. Ko so bili poslanci našega zbora mesca grudna v Holomovcu našemu svetlemu cesarju se prikloniti, so tud to prošnjo gospodam ministram naprej nesli, pa dal se jim je bil odgovor, da se pri osnovanju občne ustave za vse austrijanske dežele ne more na predpravice posamesnih dežel gledati, kar tud vsak spoznati mora.

(Konec sledi.)

Slavjani.

(Dalje.)

Vsred temne noči, ko so bliski švigali, in ko je grom za gromam od sovražnih vdarcov sledil, se vzdigne ena veja velikanskiga naroda Slavjanov, veja česka, in ker ni mogla več prenesti težko hlapčevstvo si je izbrala leta 627. za kralja „Sama“, Slavjana, modriga in hrabriga moža, odbije Avare, ki so ji bili toliko nadlog napravili, skruši robski jarem, in postavi tako temelj prvemu slavjanskimu kraljestvu. To je bila luč, vžgana, de jo tudi ostali nesrečni Slavjani posnemajo in to luč so vžgali Čehi, kakor so nam tudi zdaj stezo omike in razsvetljenja prvi storili.

Severni Slavjani, ktere zdaj pod imenam Poljakov poznamo, ker niso imeli toliko sovražnikov okoli sebe, so ostali dolgo zvesti svoji slavjanski naravi v politiki in niso imeli kraljestva.

Ti Slavjani niso imeli bi djal stvarivniga duha, ki je česko vejo kinčal, je bilo torej močnejšiga duha treba, de v ta občne zmešnjave nekoliko reda vpelje. Poljaki so morali prijeti kralje od ptuje kervi, ki so jih več stoletij vladali. Kakor se pa slavjanski duh ptujšini vedno vstavlja, ni moglo drugači biti, kakor de so Poljaki otresli ptuje gospodstvo, de so v svojim svoji postali, in so kralje od svoje kervi zbirati počeli. Od tega časa sem so bili Poljaki vedno na eni strani evropejske politiške vage, in vsi drugi narodi več ali manj na drugi, oni so hotli uvesti v politiško ideo kersansko, vsi drugi narodi pa ajdovsko, dokler ne bodo na zadnje zmago zadobili. Mi jih bomo na ti slavni poti spremljali. —

Rusi na vse strani raztrošeni, z vlado od več knezov oslavljeni so mogli pasti kot žertva Normanov terdnih z obsolutistiško vlado, ki so se iz Škandinavie v ruske poljane čedalje bolj podajali.

Če prav so Rusi s tem priznali ptuje gospodarstvo nad sabo, jim je vendar to v čast, de se niso čisto podjarmiti dali, osnovaje več republik od Normanov neodvisnih, z močjo in bogastvam imenitnih, kakor Novgorod in Pskov. Po daljšim razbiranjem ruske zgodovine bomo vidili, koliko truda je velike kneze stalo, preden so rečene republike čisto premagali. To naj bo za kratki odgovor na grajanje, kakor de bili Rusi vsigdar sužnjost želeli; kdor globokeje v zgodovino pogleda, bo spoznal, de so Rusi zlo svobodo ljubili.

Od Jugoslavjanov dosti povedati ne moremo, ker izbudivši se iz dolziga spanja nismo našli bukev, v kterim bi bile djanja naših sprednikov razložene, nekaj pa ker naši literati, exceptis excipiendis svoji stari heryaški lenosti zvesti se ne pečajo za to, de bi iz podzemeljskih skladov raznih knjižnic in zaprašnih rokopisov izkopali zgodovino in jo nam v obsirnim delu podali. Al že ni zadnji čas, de se lotimo tega dela? — Od ilirske veje pove zgodovina le malo do 6. stoletja, samo to vemo, de je velika zmešnjava bila med ilirskimi narodi; in de so divji Bulgari, od Grekov premagani in prepahneni med Slavjani se naselili in od njih tudi slavjanski jezik na-se vzeli. Pozneje povemo kaj več od Ilirrov.

Čehi obdani od vseh strani od Nemcov se niso mogli ptujstvu dolgo s srečo ustavljeni. Za kralja Otokara II. (1250) se je še enkrat zasvetila bila slavjanska zvezda, ali ona je bla zvezda na oblačnim nebu ptujstva, ki se je hitro potamnila. Tri znamenja slavjanske natore se najdejo pri Otokarju kralju.

Prepričan de samo kersanstvo zamore deržavi stanovitno podlago dati, je poslal redovnike v Prusko deželo in v Litvo, de ondotne prebivavce k kersanski veri spreobernejo. Ali ti redovniki so z revnim ljudstvom tako hudo ravnali, de se jim je clo vera kersanska pristudila in de je Otokar bil prisiljen punt, ki je na to vstal bil, z orožjem vdušiti, kar je tudi leta 1255 storil in na Pruskim bolj cloveško ravnanje vpeljal. Ravno tako so Saksi z nevernimi Slavjani gerdo delali, kakor piše Ditmar škof Merseburški (976—1018): „Audi vi etiam populos Sclavorum jam dudum procul dubio facile converti posse ad christianitatem, nisi Saxonum obstitisset avaritia, qui-

bus mens prior est ad pensiones vectigalium, quam ad conversionem gentium. Nec attendunt miseri, quantum suae cupiditatis luant periculum, qui christianitatem in Slavania primo per avaritiam turbaverunt, deinde per crudelitatem subjectos ad rebellandum coegerunt. itd. —

Po tem se je Otokar z Ogrri v vojsko zapletel, ter je Ogre pobil, tako de jih je v tistem boju okoli 18,000 padlo, in sam Stefan kraljevič ogerski je ranjen bitvo zapustil; je prederl do Požuna (Prešporka) ter bi bil zamogel ogerskemu kraljestvu smertno rano vsenkati. Ali tu se mu pokaže slavjanski genij, ki deržaje se pravice po tujim ne hrepeni, ter je pustil kraljestvo, ki je kot terdni zid kersanstva stalo proti Tatarom, je naredil mir z Belam z pogodbo, de mu Štajersko prepusti. Tretje znamenje slavjansko pri njem je bilo, de je velikašem odvzel posestva, ktero so bili poprej krivično nagrabili, jih je razdelil med kmete in je dopustil, de se oni od rabote odkupiti zamorejo, in tako je česki kralj Otokar že takrat storil bil, kar smo mi še le zdaj dočakali. To so zasluge tega kralja, če jih iz slavjanskiga stanoviša pogledamo.

Ali on je tudi mnogo zagrešil. Ker je le materialno blagovitost pred očmi imel, za znanstva in umetnosti v narodnim duhu pa nič porajtal ni, je poklical v svojo zemljo Nemce, de obertnost razširijo. Če prav je Otokar, kakor Slavjan, tem naselnikom dovolil, de po svojih pravicah žive, in če prav jim je jezik zagotovil, je pa vendar težko zagrešil, ker je nemšini, ki še zdaj Čeha hudo tiši, vrata široko odperl. Pozneje je odvmerl rod Premišlovcov, kraljev česke kervi, in po velikih nemirih je stopil na česki prestol ptuji rod — rod Luxemburski, od kteriga je bil naroslavniši Karel IV., zraven tudi nemški cesar. Pod tem kraljem se je Česka dežela lepo razcvetla z materialnim cvetjem, med tem ko je cvet dušniga slavjanskiga življenja čedalje bolj se sušil. Karel IV. je napravil v Pragi vseučiliše pred kakor je bilo drugod na Nemškim. To vseučiliše je imelo vsako leto do 8000 učencov in učitelji so bili poklicani iz Nemškiga, Francozkiga in Angležkiga. Ali med tem, ko je Karel IV., kot prijatelj znanstev in umetnost, Česko na narviši stopnjo blagovitosti pripeljal, je vsekal slavjanskemu življenju smertno rano. Na Pražkim vseučilišu so se širili razni jeziki kot nemški, francozki, laški, česki jezik pa je bil le pridavk. Plemstvo, ki je okoli kralja bilo, se je z njim v nemškim jeziku pogovarjalo, in je svoje posnemanje in poptujčevanje tako dalječ dognalo, de si je sramovaje se slavjanskiga rodu clo lastne imena ponemčilo. Tako so ptuji Nemci, ki so z Nemškim kraljem v deželo prišli, malo po malo slavjanstvo ponižali in potlačili.

Ti krivici so se vpirali na vso moč nekteri velikaši in plemiči, ki so bili slavjanstvu zvesti ostali, in nekteri pisavci, med kterimi je naroslavniši povestnik Dalimil. On pisaje zgodovino českiga naroda pove, de je neki česki kralj tako le govoril: „Jezik ne more živeti, če v deželi izločljivo ne gospodari. Če bi mogel viditi naprej, de bodo Čehi kedaj v ptujim jeziku govorili, bi se dal v meh zašiti in v kaki reki vtopiti. O dragi otroki, jaz vam zapustim veliko kraljestvo, in kar je več, narodni jezik. Čuvajte oboje. Ptujji jezik se polagama privleče, iz začetka po deželi tava, iskaje kako mestice, ali ko se enkrat vgnezdí, se zažene na materni jezik in ga skuša vničiti.“ Zlate te besede umniga pisavca so ostale glas vpijočiga v pušavi.

Nemčina, ker od kralja varvana, je bila močnejši kakor de bi se bla s takim vporam odpraviti dala, in Nemci so posedli vse časti, clo tudi cerkvene.

Ptují škofi, ki narodniga jezika razumeli niso, tudi zaupanja v ljudstvu zadobiti niso mogli, in tako je po Českim vse vrelo in kuhalo, dokler se ni živi plamen vžgal in clo v

obližnje dežele vdaril. Nastopijo husitske vojske in druge razpertije, ki so 20 let terpele, dokler ni Sigismund mir naredil in leta 1436 na česki prestol se vsedel. —

(Dalje sledi.)

Austrijsko Cesarstvo.

Slovenska dežela.

Vsakimu svoje! Naš poslanec na deržavnim zboru, gosp. Ambrož je bil zlo zato obrekovan, de je ob času lanjskiga Dunajskiga punta na Dunaji ostal, in sosebno zato, ker se je slišalo, de je takrat v orožnici (Zeughaus) bil, ko jo je puntarska derhal ropala. Krive misli so se čez njegovo tadajšno obnašanje v orožnici tako razširile, de, ker pošteni mu človeku mora poštenje nar več veljati, je g. Ambrož želel, de naj mu vikši c. k. topniško brigadno vodstvo (k. k. Artillerie-Truppen-Brigade-Kommando) spriča, kakošno je bilo njegovo obnašanje v ropani ces. orožnici. Vikši vodstvo mu je dalo sprično pismo, ktero g. Ambrož v o djanje 7. 8. in 9. Kozoperska vsiga madeža očisti, in velike zasluge očitno spozna, ktere si je g. Ambrož s tem pridobil, de je clo v nevarnosti svojiga življenja orožnico ropanja branil, kar koli je mogel. Novice, ki tudi niso bile zadovoljne z g. Ambrožam, de je ob času Dunajskiga punta na Dunaji v zboru ostal, z veseljem oznanijo poslovenjeno častno pismo, ki ga je g. Ambrož od vikšiga vojaškiga vodstva prejel, in se nadjajo, de ga bojo vsi slovenski časopisi radi ponatisnili. Takole se glasi:

„Blagorodnemu gosp. Mihelu Ambrožu, c. k. kantonskemu komisarju Smeledniškemu na Krajnskim, zdaj na Dunaji!“

„Po naznanilu, ki ste ga sem položili, smo vprašali natanjko vse oficirje, ki so bili pričijoči, in smo zvedili, de so bile Vaše dela v resnici take, kakor ste jih popisali. Zatorej se podpisano brigadno vodstvo, ker je bilo Vaše hvale vredno obnašanje 7., 8. in 9. Kozoperska še v poprejšnjih nam predpoloženih naznanilih posebno omenjeno, z velikim veseljem pripravljeniga spozna, Vas serčno zahvaliti za pridno pripomoč, de so se mnoge drage in zgodovinsko imenitne vojaške reči ropanja otele, in de so mnogi topniški oficirji pod Vašim varstvom obvarovani ostali.“

„Akoravno nismo opustili, Vaše v resnici domovino ljubne in z veliko nevarnostjo lastniga življenja dopernešene dela vikšim oblastim na znanje dati, nas bo vendar tudi prav veselilo, ako Vam pričijoče pismo v vsaki priložnosti služi, de se Vaše v težavnih okolišinah popolnoma pravno in hvale vredno obnašanje povsod pravično razsodi, in tako ceni, kakor zares zasluži. Pridenemo Vam še popis gosp. lajtnanta Schädelbauerja, ki še vse bolj natanjko razloži.“

Hauslab s./r.
general-major.

„Od c. k. topniškiga brigadniga vodstva.“
Na Dunaji 4. Maliga travna 1849.

(Novice.)

Odbor slovenskiga društva je v poslednji seji sklenil, de slovenska družba zapusti politiško polje, na ktero se je v sili mesca Kozoperska ob času Dunajskiga punta podala, in de se bo prihodnjie samo z jezikoslovstvinimi rečmi (literarisch) pečala. Prememba družtvinih postav bo kmalo oznanjena. Sklenjeno je bilo tudi: prvi del poslovenjenih deržavnih postavnih bukev v presojo zvedenim možem berž ko berž v natis dati, — po premožnosti društva nektere pripomočnike pri sestavi slovenskiga besednjaka podarjovati, in berž ko ne prihodnji teden prvi zvezek družbeniga letopisa (Jahresschrift) na svitlo dati. — Za postavni letni zbor je bil 2. dan prihodniga mesca odločen. —

* Kdor revni stan slovenskiga novinarstva pozna, se ne bo čudil, zakaj de so se slovenski

časopisi le na dragovoljno pomoč rodoljubov doslej opirali. Slovenija je prinašala iz raznih krajev izvirne dopise; — od 4. Sušca t. l. sem pa so skorej vsi gg. dopisatelji obmolknili! In vendar se marsikaj važniga godi in plete na Istrijskim med Lahi in Slovenci, na Goriškim med Slovenci in Furlani (ki med drugim tudi podpise na neko prošnjo za lastni Kronland zbirajo), na Koroškim, kjer se Belački kresii noče pod Celovsko oblast stopiti, na Štajerskim itd. Dogodbe so se še pod Meterniham popisovati smele, nikar pa zdaj, ko imamo svobodo tiskarstva. — Prosimo!

* Močno se govori v Ljubljani od neke kriminalne pravde zoper eniga ali več šestošolcov zavoljo nekkih podobšin, ki so se na tabli v šoli s krédo narisane našle. —

— Božji ustanovitelj kersanstva, edino slavni mojstar je rekel: njih (mladih) je nebeško kraljestvo. Ni hotel gotovo reči, de mora, kdor če v nobesa priti, mlad umreti, marveč, de se bode blagonosno seme nove zveličavne vere le v mladih sercih prijelo in vkoreninilo, in de se takrat na fari-seje, pisarje in druge v starino zaljubljene bradače zanašati ni bilo. Naj nam pobožni bravec za zlo ne vzame, če derznemo „parva componere magnis“ in če jo tu odkrito pove-mo, de se tudi slovenska reč, dosega popolne, nezajedane svitlobe in veljavnosti slovenstva v vseh rečeh na našo mladost, ki rodoljuba s toliko serčnostjo napolnuje, naslanja in opira. Če je slovenstvo v mladosti, v krepkim narodovim jedru vterjeno, je vse zastonj repenčenje in šetinjenje tega ali uniga očaka, če tudi celo rejsto naslovov pokazati zamore. Se ve, de zmaga slovenstva ni zmaga krivice, ampak svete pravice, ne le prirojene, temuč tudi dane, pozitivne, pravice. Odkar jo je birokracije veliki podpornik Meternih po oktrojirani maršruti na Angležko odnesel, ga ni bilo važniga cesarskiga razglasa, v kterim bi ne bila popolna enakopravnost vseh narodov omenjena, in kolikorokrat so pisarji na Slavjanskim, ki slavjanski jezik stanovitno zaničujejo, besedo enakopravnost brali, tolikrat jih je smertni mraz prešinil. Neumneži!

Tako v Lloydju znani g. H. C. čez noviga vrednika nemških Ljublj. novic nos viha, ker se hoče enakopravnosti narodov deržati, in vendar je v dani ustavi 4. Sušca, z ktero je H. C. gotovo zadovoljen, enakopravnost še jasniši kot sicer izgovorjena. x-y.

* Česke Nar. Nov. pišejo: Govorili smo nedavno od „austrijske enakopravnosti“ in od zagotavljenja narodnosti, za ktero je nam sedajna vlada porok. Imenovali smo celo versto izgledov od Šumave do turških mej, od Jadranskiga morja do Karpatov, kako so Nemci med vsemi drugimi narodi v enakopravnosti tudi tam, kjer so narodi čisti in z nemstvom nezmešani, de so Nemci povsod naverh, in de smo na narboljši poti germanizacije celiga cesarstva. — Med drugim je poklican za vice-admirala ladjovja na Jadranskim morji ptujec Dahlrupp, ker naša vlada narodniga moža dobiti ne more, ali prav za prav noče. Dahlrupp počenja ladjovje osrečovati z narimenitnišim naredbami — to je z vpeljanjem nemšine. Deutsche Zeitung prinese v dopisu iz Tersta od 10. t. m. sledečo novico: „Veselje nam dela generalni ukaz, po kterim vice-admiral Dahlrupp na to sili, de bi se k mornarstvu za naprej nihče za kadeta ne prijel, kdor nezna po nemško govoriti, in de bi se nemšina v službi in zunej službe v celi marini sploh kolikor je le mogoče vpeljala.“

Zares, veseli ukaz! za nas le za to, ker nam odkriva revno nagoto mnogih z nami „pobratjenih“ Nemcov, ki se še ne sramujejo, očitno se veseliti zavoljo potlaččenja narodnosti. —

Hervaška in slavonska dežela.

Odbor hervaško-slavonskiga deželniga zbora je napravil načert postave zastran za-

dev med hervaško deželo in celim cesarstvom, iz kteriga naslednje §§. podamo: §. 1. Trojedno kraljestvo stori edino po eni postavi in ustavi vladano, neločljivo in nerazdeljivo celotino. §. 2. Pod imenom trojedniga kraljestva se razumi: a) hervaško kraljestvo z svojo vojaško mejo, z hervaškim primorjem, medmurjem, z mestam Reko in okolico; b) slavonsko kraljestvo z vojaško mejo; c) dalmatinsko kraljestvo z vsemi dalmatinskimi in tudi z kvarnerskimi otoki. §. 3. Dalmatinsko kraljestvo bo proti trojedninu kraljestvu v tisti razmeri stalo, kakor bodo njegovi namestniki na hervaško-slavonskim zboru ustanovili. §. 4. Razmere med tem kraljestvom in serbskim vojvodstvom se bodo z vzajemnim dogovorom postavile. §. 5. Trojedno kraljestvo zamore po vzajemnim dogovorom tudi z drugimi bližnjimi slavjanskimi deželami avstrijskiga cesarstva v ožej politiško zvezo stopiti. Prirojena pravica zedinjenja se ne more nikakor ne trojedninu kraljestvu, ne tistim avstrijsko-slavjanskim deželam odreči ali kratiti, ktere bi se z njim zavoljo enake ali sorodne narodnosti rade združile. Iz tega se vidi, de naši bratje tudi na nas Slovence pozabili niso. §. 10. Karkoli ni izrekama z to postavo osrednji (centralni) oblasti prepušeno, gre deželni oblasti in vladi. §. 11. Trojedno kraljestvo prizna oblast osrednje vlade in se ji podverže v naslednjih rečeh: a) v zvonajnih zadevah (tode trojedno kraljestvo ni bilo in noče biti nemška dežela, noče tedej ud ali kos Nemčije biti); b) v denarstvu, kolikor to edinst in celotnost države tirja; c) v vojskih in vojaških rečeh, kolikor to redovno za brambo cele države namenjeno vojašnje vtiče; d) V rečeh kupčije in teržtva.

Zagrebski nemški in slavjanski časopisi niso zlo zadovoljni z cesarskim dopisom na Jelačića, v kterim se graničarjem enake pravice z drugimi državljani obečajo, ker v njem niso sklepi hervaškiga zbora omenjeni in se le s tem tolažijo, de bo Jelačić ban gotovo take predloge svitlimu Cesarju podal, kateri se z imenovanimi sklepi deželniga zbora zlagajo.

Serbska vojvodina.

Od patrijarha poklican odbor je sestavil načert ustave za vojvodstvo, iz kteriga tu poslovenimo:

§. 1. Serbsko vojvodstvo obstoji iz Sremskiga, z Petrovaradinsko mejo (granico), iz Bačke z bataljonam Šajkaškim, iz Banata z zadevno mejo in iz Barajske županije. §. 5. Poglavitno mesto vojvodstva je Novi Sad. §. 7. Barve vojvodstva so rudeča, modra in bela. V §§. 8.—11. se prepusti centralni avstrijski vladi: namestovanje pri zvonajnih državah, vodstvo redovne vojašnje, oskerbovanje vkupniga denarstva, ukupne kupčijske zadeve. §. 12. Kar ni centralni oblasti izrekoma prepušeno, tiče deželni vladi. §. 14. Dopisovanje med vojvodstvom in centralno oblastjo se bo godilo v serbskim jeziku. §. 25. Vojvoda je glava izpeljavne (eksekutivne) oblasti v vojvodstvu. §. 26. Vojvoda se izbere od naroda, in ostane v službi do smerti. §. 27. Vojvoda mora biti Serb, avstrijski državljani in saj trideset let star itd. —

Kakor Südsl. Ztg. pove, je Perčel s svojo derhaljo v Čurugu (bataljon Šajkaški), osem drugih krajev v tem bataljoni se mu je že vdalo. Stratimirovič pa skuša še 4 zadnje kraje (vasi) oteti; druga pomoč tudi pride od Knićanina iz Srbije in na Ruse se tudi zlo zanašajo, de pridejo (10,000 mož). Ni dvombe, de je fcm. Nužan vojakam v Zomboru vkazal bil, Bačko zapustiti in tako jo sovražniku izročiti, tudi obristu Mamula je bil vkazal, de bi Petrovaradinske terdnjave več ne oblegel. Ali Mamula ni vbogal. Nihče več na tega generala ne porajta.

Novi Bečej 21. Sušca (p. st.). Povedal sim vam, de je landsturm na povelje generala Todoroviča povsod vzdignjen, ali po-

vedal sim vam večkrat tudi to, de nam Rukovina vedno vkljubuje, de nas nikakor pustiti noče, ter vedno le svoje goni. Ulane je zopet v Žemboj poslal. On na vse viže gleda, kako bi nas iz prave poti na nepostavnost pripeljal. Povedal sam vam tudi že, de je Rukovina nekiga politiškiga komisarja Jankoviča poslal, de podobore sestavi. V nekih nemških mestih se jim je lepo vdalo, ali verli serbski Cernjanci, Kečanci in Klarinci se vsaki sili protivijo, oni ne prijemajo povelje kakor od Novo-Bečejškiga odbora in od drugih višjih narodnih oblast.

Ko se je landsturm vzdignil, je poslal komisar Jankovič v Cernjo, Kočo in Klavo zapoved, de naj se nihče k landsturm ne derzne iti; ker jim bo hiše požgal in ulane nad nje poslali, de jih razženo. Tako piše Napredak. Sploh pa se Serbi pritožijo rekoč: dokler smo mi Serbi sami bli, smo se celi madjarski moči srečno vstavljali, kakor hitro so pa cesarski generali komandirati počeli, je mala pest Madjarov skorej celo Vojvodino pod se spravila. Sosebno tožijo čez Nužana. Toliko je gotovo, de je razpertija med cesarsko armado in med Serbi kriva sedajnih nadlog. —

Česka dežela.

13. t. m. je bila v Pragi seja prisežnih zavoljo tožbe državniga opravnika zoper Karla Havlička, vrednika Narodnih Novin. Predmet prestopka je bil sostavek Havličkov »razlaga oktroajirane ustave od 4. Sušca«. Zagovarjal se je toženi sam, ker Dr. Rieger po novi postavi pravice ni imel, ga braniti. Havliček se je skorej bolj kot tožnik zoper ministerstvo kakor pa, de bi toženc bil obnašal, — in izid je bil, de so priseženi po zlo kratkim posvetu enoglasno odgovorili: Ne (Ni kriv). Razgovarjalo se je vse le po česko. Iz zagovarjanja g. Havlička prestavimo samo naslednje: »G. državni opravnik mi pravi, de je nam narodnost zagotovljena; jez pa rečem, de temu ni tako. Omenim tukej narbližji dokaze. Postavim ta §. 12 dozrajne postave, kakor je na česko prestavljen. Po njem bi mogel jez biti danas obsojen, ker v njem stoji: »kdor z neresničnim ali zasramovavnim popisanjem itd.«, ko nasproti v nemškem stoji: »unwahr und höhnische Darstellungen itd.«

Iz tega se vidi, de se na Českim rayno tako napčno predstavljajo postave, kakor pri nas. —

Cela ta sodba je pokazala, de je svoboda tiskarstva vkljub ojstrim postavam zagotovljena, če je ljudstvo, iz kterih se prisežni može jemljejo, izobrazeno, razsvetleno in torej svobodoljubno, — nasproti gorje pisavcam!

Galicia in Vladimiria.

Krakov 11. t. m. (Czas). Z žalostjo je napolnila naše serce novica, de so večrej vsi v Krakovu prebivajoči emigranti pred policijo poklicani bili, kjer se jim je napovedalo, de se imajo danas na Podgori za mestam znaiti in k odhodu pripravljani biti. Število emigrantov je 111 oseb. Kakor se govori, bodo v terdnjavo odpeljani. —

Ogerska dežela.

Baron Velden je naslednji razglas na c. k. armado na Ogerskim izdal:

Ker mi je Nj. V. Cesar vodstvo vojaških del na Ogerskim zaupal, bo edina naloga mojiga življenja ostala, pokazati se vredniga zaupanja našiga ljubljeniga Cesarja.

Z zaupanjem stopim tudi med vas, verli moji vojaški tovarši! Saj zamore celo moje delo le z vašo pomočjo oveljati — ona obstoji v umnosti, previdnosti in serčnosti posameznih vodjev, sosebno tam, kjer imajo samostojno delati; v serčnosti neomejene udanosti oficirjev in proste množice. Ali koga nagovarjam? Saj ste vi Avstrije hrabri vojaki, zvesti v sili in smerti, od Tičina do Donave eni in taisti občudjeni junaki, ki so s svojo vročo kervo državo oteli.

Vi zamorete le zmagati ali vmreti! Pravična je reč, za ktero se bojujemo, in Bog je ne bo zapustil.

Glejte! kaj nam nasproti stoji, prepačeni hudobneži, izmet vseh narodov, ki celo ljudstvo goljufajo in svojim sebičnim naklepam darujejo, ki blagodarno deželo — sicer zlahtno Ogersko, zdaj goniše malovrednih Poljakov — za celo stoletje v pušavo spremenijo.

Z njimi tedej bodi boj za življenje in smert! ali spravljudbna roka naj se še enkrat poda zapeljanimu bratu.

Doslej se vojska še ni mogla z tolikim izidam peljati, kakor je bila vroča želja visokiga vodja, ki je narzlahtniši dokaze neomejene udanosti do države dal; — zakaj, kolikor več se je dobljena dežela razširala, ktero je armada pri napredovanju posesti morala, tolikor bolj so ostale tudi naše moči za sovražnimi močmi, ker so se tudi v zadobljenih krajih zavoljo stanovitne razdraženosti povsod vojaki popušati morali.

Nasproti se je vtegnil sovražnik na vse kraje brezskerbno premikvati, našel je povsod izdajavce, ki so krivo reč podpirali, in je tako clo zvedil naše naklepe (plane), in ker mu je vsak pomoček dober bil, posluževaje se ropanja in moritve, je zamogel z grozo in strahom tudi nar mirniši ljudi k pomoči prisiliti.

Tako začnemo mi, ki le po stezi pravice in reda hoditi hočemo, ne enaki boj, in vendar, mi moramo premagati, saj zastavimo svoje življenje, in kar je še več, svojo čast!

Zatorej le naprej! zvesti tovarši! To bodi naš pregovor!

Grac 17. t. m. Ravno zvemo za terdno, de se bo do 10. prihodnjiga mesca pri Dunaju tabor od 22,000 mož pod f. m. l. Nobile, in pri Optuji na Štajerskim tabor od 12,000 pod f. c. m. Nužanam postavil. Na Českim se bo med Budejovicami in Taboram 30,000 mož zbralo in vtaborilo za vsako potrebo.

Na mesto grofa Nužana prevzame vodstvo ces. armade v Banatu f. m. l. Castiglioni, od kteriga se ve, de je punt v Krakovim hitro vdušil bil.

Dunajske novice oznanijo: Nj. V. Cesar je s sklepam 12. t. m. poljniga maršala kneza Alfreda Vindišgreca na dvor v Holomuc poklical, kjer bo svitli Cesar njegovo znajdenost in mnogotere skušnje pri posvetvanju čez zlo važne reči vpotrebiti.

Puntarji madjarski so bili nakanili, Komarnsko terdnjavo oteti, ali jim ni šlo po sreči in tudi mesto Waitzen (Vac) niso dolgo v rokah imeli, ker jih je fml. Corić zopet od onod pregnal. C. k. armada dobiva pripomoč od vseh strani in bo koj zamogla sama sovražnika poprijemati in naprej iti, ko se je do zdaj le braniti mogla. (Lloyd.)

Zve se, de je mende Stratimirovič z Čajkisti Perčela v bitvi pri Titelu nabil in mu nekaj topov (štukov) odvezel. (Lloyd.)

Pešta. Cesarski stoji terdno v svojim postavljenju in puntarji so se 2 uri proč od mesta vmaknili. Budinska terdnjava žuga mogočno puntarjem, zato bi jim nič ne pomagalo, če bi tudi Pešto v pest dobili. Pod Komoranam stoji zdaj blizo 20,000 vojakov. Eperies še ni od puntarjev dobljen; med tem se general Vogel bliža.

Ptuje dežele.

Laška. Parma 5. Sušca. Danas je bila Parma od 16,000 c. k. vojakov pod generalam d'Aspre posedena. Mestni glavari v Parmu je imenovan general Vimpfen in celo opraviništvo je izročeno generalu d'Aspre.

Badenski Nadvojvoda je pristopil k sklepam Frankobrodskiga zbora.

Frankobrodski zbor, ki je nekaj dni praznoval, je pri novim shodu z veliko večino glasov sklenil: nič več na nemški ustavi ne glede posameznih stavkov, ne glede nemškiga cesarja prenarediti.

Nepolitiški del.

Imena po rodu ino svakšini.

Št.	Koleno žlahte ali roda.		Koleno svakšine
1		Zaročenima se reče: ženin ino nevesta.	
2		Sporočenima se reče: mož ino žena.	
3	I.	Mož in žena reče: 1. svojim otrokom: sin ali hči, otroci pravé njima: staresi, oče ino mati.	
	II.	2. otrokom svojih otrok: vnuk ino vnukinja ali } ti pravijo njima:	
	II.	posinovec ino posinovica, ali } ded = dedek = stari oča = očin oče	
	II.	pohčerinec ino pohčerinica } baba = babica = stara mati = materna mati.	
	III.	3. otrokom svojih vnukov: povnuk in povnukinja } ti pravijo njima:	
	III.	posinovec in posinovica } preded = dedov ali babičin oče	
	III.	pohčerinec in pohčerenica } prebabica = dedova ali babičina mati.	
	IV.	4. otrokom svojih povnukov: popovnuk in popovnukinja } ti pravijo njima:	
	IV.	poposinovec — ica } prepreded = prededov ali prebabičin oče = dedov ded	
	IV.	poposestrinec — ica } preprebabica = prededova ali prebabičina mati = babičina babica	
	V.	5. otrokom svojih popovnukov: nadpopovnuk — ukinja } ti pravijo njima:	
	V.	nadpoposinovec — vica } nadprepreded	
	V.	nadpoposestrinec — nica } nadpreprebabica	
4	—	Mož reče otrokam svoje žene, ktere ona ima od drugega moža: paster'k ino paster'ka; ti rečejo njemu: očem = drugi oče = pisani oče.	I.
5	—	Žena reče otrokam svojega moža, ktere ima on od druge žene: pasterik ino paster'ka; ti rečejo njoj: mačeha = druga mati = pisana mati.	I.
6	—	Mož reče: } očetu svoje žene: sveker (punec?) } ta oba pa njemu: zēt.	I.
		} materi svoje žene: svekerva = punica }	I.
7	—	Žena reče: } očetu svojega moža: tast = test } ta oba pa njoj: sinaha = sineha = mlada.	I.
		} materi svojega moža: taša = teša }	I.
8	—	Mož reče: } bratu svoje žene: šurjak } ta oba pa njemu: svak	I.
		} sestri svoje žene: svast }	I.
9	—	Žena reče: } bratu svojega moža: dever } ta oba pa njoj: svakinja.	I.
		} sestri svojega moža: zava }	I.
10	—	Možje, ki imajo sestre za žene, si pravijo: pašanec = pašnog.	I.
11	—	Žene, ki imajo brate za možje, si pravijo: jeterva.	I.
	I./II.	otrokom svojega brata: bratřič *) ino bratřičina **), ti pak njemu: stric, njegovi ženi: strina.	
	II./III.	otrokom poprejšnih : pobratřič ino pobratřičina, ti pak njemu: prestric, njegovi ženi: prestrina.	
12	III./IV.	Brat reče: } : popobratřič ino popobratřičina, ti pak njemu: preprestric ino preprestrina.	
	IV./V.	" " : nadpopobratřič ino nadpopobratřičina, ti pak njemu: nadpreprestric ino nadpreprestrina.	
13	I.—V.	Sestra reče: otrokom svojega brata ravno tak; tako tudi oni njoj: strina ino njenem možu: stric — po vsih kolenih gor ino dol.	
14	I.—V.	Brat reče: otrokom svoje sestre: sestřič **) ino sestřičina **), ti pak njemu: ujec ino njegovi ženi ujna — po vsih kolenih gor in dol ko vst. 12.	
15	I.—V.	Sestra reče: otrokom svoje sestre: sestřič ino sestřičina, ti pak njoj: teta = tetica, njenem možu: tet = tetec — po vsih kolenih gor in dol ko vst. 12.	
16	I.	Otroci tistih starešev so si pravi brati ino prave sestre ali brati ino sestre po obéma polama.	
17	1/2 I.	Otroci, kteri imajo vsi tisto mater pa ne tistega očeta, ali vsi tistega očeta pa ne tiste matere, so si brati ino sestre samo po eni poli ali na pol brati ino na pol sestre.	
18	II.	{ Otroci od bratov si rečejo: bratranec ino bratrana } bratranec ino bratrana, (ki sta otroka mojega } stričnik	
		strica ino moje strine) sta mi: } stričnica	
19	II.	{ " sester " : sestranec ino sestrana } sestranec ino sestrana, (ki sta otroka moje tete ali tetice,) } sta mi: tetičnik ino tetičnica	
20	II.	{ Otroci od bratov ino sester so si: bratrance ino sestrance } bratranec ino bratrana, (ki sta otroka mojega ujca,) sta mi: } ujčnik ino ujčnica	
21	III.	Poprejšnih otroci so si: pobratrance ino pobratrane } v III. k. postričniki ino postričnice; potetičniki ino potetičnice; } poujčniki ino poujčnice	
22	IV.	Poprejšnih otroci so si: popobratrance ino popobratrane } v IV. k. popostr. — ino popost. — ; popotetičniki ino popotetič.; } popoujčniki ino popoujčnice	
23	V.	Poprejšnih otroci so si: nadpopobratrance ino nadpopobratrane } v V. k. nadpopostričniki — ; nadpopot. ino nadpo. ; nad- } popoujčniki ino nadpp.	

Paska. V kolikem kolenu je en zakonski tovarš s kterim človekom v rodu, v tolikem kolenu je drugi zakonski tovarš z ravno tistim človekom v vsakšini. Po rodu pak je toliko koleno, kolika je nova rodovina — naprej ali nazaj — po cerkvenem računi kterege smo se tu deržali. V ravni verstí računi deržava jednako, (v stranski pak šteje med rodbincoma vsakiga porod za koleno.)

Gledé zakona reče očitno: „Zakon ne velja med nobenimi rodbinci v navgorni ino navdolni verstí; ne med brati ino sestrami po dvema ali samo po eni poli; ne med bratanci, sestrance, bratanami ino sestranami; ne med strici, strinami, ujci, tetkami ino njih bratřiči, sestřiči, bratřičinami, sestřičinami, naj zhaja rod iz zakonskega ali nezakonskega poroda.“

*) bratřič = braternik; bratřičina = braternica.
**) sestřič = sesternik; sestřičina = sesternica.

Dr. J. Muršec.

Pränumérations - Anzeige.

Mit Anfang April wird unsere Zeitung „Srbske Novine“ dreimal die Woche (am Dienstag, Donnerstag und Samstag), die Beilage „der Serbe“ einmal (Montags) im bisherigen Formate erscheinen.

Der Preis der Zeitung bleibt der bisherige, bloß mit dem Unterschiede, dass jene III. Pränuméranten, die auch das deutsche Blatt „der Serbe“ als Beilage zu beziehen wünschen, um 2 fl. C.M. mehr auf's ganze Jahr zu erlegen haben. Die III. Pränuméranten in Serbien, die auf ein halbes Jahr voraus zahlten, haben demnach, wenn sie von nun an das deutsche Blatt erhalten wollen, für das beginnende Vierteljahr 30 kr. C.M., jene die auf ein ganzes Jahr voraus zahlten, bis Ende des Jahres 1 fl. 30 C.M. auf ihre Pränumeration draufzuzahlen; — die III. Pränuméranten in Oesterreich; die auch „den Serben“ beziehen und die Zeitung dreimal in der Woche erhalten wollen, haben nachträglich zu dem erlegten halbjährigen Pränumérationspreis noch 35 kr., zu dem ganzjährigen 1 fl. 44 kr. C.M. gefälligst zu entrichten; ohne das deut-

sche Beiblatt ist auf die „Srbske Novine“ mit wöchentlich dreimaliger Zusendung für das Vierteljahr, April, Mai, Juni, noch 5 kr., für die rückständigen drei Vierteljahre 14 kr. C.M. draufzuzahlen. Dieser Rest ist bei dem Pränumérationsorte zu erlegen.

Wer diesen Rest nicht nachsendet, dem wird das deutsche Blatt nicht beigegeben und die serbische Zeitung wird ihm nur zweimal wöchentlich, einmal eine, das andere Mal zwei Nummern zugesandt werden.

Man bittet um baldige Zusendung des Restes: sonst haben die III. Pränuméranten sich selbst den etwaigen Abgang von Nummern zuzuschreiben.

Da endlich viele III. Abonnenten den Wunsch geäußert haben, die Zeitung in Couvert versiegelt zu beziehen, und nicht wie bis jetzt bloß im Kreuzbände: so möge Jeder, der dieses zu haben wünscht, vierteljährig 10 kr. C.M. draufzahlen, und seinem Verlangen wird entsprochen werden.

Der Preis unserer Zeitung ist demnach, wie folgt:

1. in Serbien auf's ganze Jahr:
a) ohne den „Serben“ unter Kreuzband 6 fl. —

b) ohne den „Serben“ unter versiegeltem Couvert 6 fl. 40 kr.; c) mit dem „Serben“ unter Kreuzband 8 fl. —; d) mit dem „Serben“ unter versiegeltem Couvert 8 fl. 40 kr. Der viertel- und halbjährige Preis ist proportionirt.

2. in Oesterreich ganzjährig:
a) ohne den „Serben“ und Kreuzband 7 fl. 18 kr.; b) ohne den „Serben“ unter versiegeltem Couvert 7 fl. 58 kr.; c) sammt dem „Serben“ unter Kreuzband 9 fl. 18 kr.; d) sammt dem „Serben“ unter versiegeltem Couvert 9 fl. 58 kr.

Verhältnismässig ist auch der Preis auf 3 und 6 Monate.

„Der Serbe“ kann auch allein bezogen werden, und zwar: im Innlande ganzjährig um 3 fl. C.M., im Auslande 3 fl. 48 kr. C.M.

Bestellungen im Innlande nimmt die Redaktion, im Auslande alle k. k. Postämter, vorzüglich die k. k. O. H. Postamt-Haupt-Zeitungs-Expedition in Wien, und das k. k. Aerial-Grenz-Postamt in Semlin an.

Belgrad 28. März s. v. 1849.

Die Redaktion der „Srbske Novine“ und „des Serben.“